

T.C.
YARGITAY

7. Hukuk Dairesi

Esas No: 2021/2799

Karar No: 2021/2802

Karar Tarihi: 08-11-2021

YARGITAY KARARI

YARGITAY KARARI

I – İÇTİHATLARI BİRLEŞTİRME BAŞVURUSU VE KONUSU

İzmir Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Daireleri Başkanlar Kurulunun 17/02/2021 tarihli yazıları ile Türk Medeni Kanununun 589. maddesinde düzenlenen tereke mallarının korunması ve hak sahiplerine geçmesini sağlamak üzere miras bırakanın yerleşim yeri sulh hakiminin alacağı bütün önlemlere yönelik kararlara karşı istinaf yoluna başvurulabileceğine dair İzmir Bölge Mahkemesi 14. Hukuk Dairesinin kararlarıyla Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesinin kararları arasında oluşan farklılığın giderilmesi istemine ilişkindir.

II- YASAL MEVZUAT

A) 18/10/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının, “Hak arama hürriyeti” kenar başlıklı 36. maddesinde;

“Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.

Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz.”,

B) 5235 Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun,

“Başkanlar kurulunun görevleri” kenar başlıklı 35. maddesinde;

“Bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulu ve hukuk daireleri başkanlar kurulu kendi aralarında toplanır ve aşağıdaki görevleri yaparlar:

1. Daireler arasında çıkan iş bölümü uyuşmazlıklarını karara bağlamak,

2. (Mülga)

3. Re'sen veya bölge adliye mahkemesinin ilgili hukuk veya ceza dairesinin ya da Cumhuriyet başsavcısının, Hukuk Muhakemeleri Kanunu veya Ceza Muhakemesi Kanununa göre istinaf yoluna başvurma hakkı bulunanların, benzer olaylarda bölge adliye mahkemesi hukuk veya ceza dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında ya da bu mahkeme ile başka bir bölge adliye mahkemesi hukuk veya ceza dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında uyuşmazlık bulunması hâlinde bu uyuşmazlığın giderilmesini gerekçeli olarak istemeleri üzerine, kendi görüşlerini de ekleyerek Yargıtaydan bu konuda bir karar verilmesini istemek,

4. Kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

(3) numaralı bende göre yapılacak istemler, ceza davalarında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına,

hukuk davalarında ise ilgili hukuk dairesine iletilir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı uyuşmazlık bulunduğu kanaat getirmesi durumunda ilgili ceza dairesinden bir karar verilmesini talep eder. Uyuşmazlığın giderilmesine ilişkin olarak dairece bu fıkra uyarınca verilen kararlar kesindir.

Başkanlar kurulu eksiksiz toplanır ve çoğunlukla karar verir.

Gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak bölge adliye mahkemeleri ceza ve hukuk daireleri arasındaki iş bölümü, Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenir.”,

C) 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun,

1- “İstinaf yoluna başvurulabilen kararlar” kenar başlıklı 341. maddesinde;

“İlk derece mahkemelerinin aşağıdaki kararlarına karşı istinaf yoluna başvurulabilir:

a) Nihai kararlar.

b) İhtiyati tedbir ve ihtiyati haciz taleplerinin reddi kararları, karşı tarafın yüzüne karşı verilen ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararları, karşı tarafın yokluğunda verilen ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararlarına karşı yapılan itiraz üzerine verilen kararlar.

(2) Miktar veya değeri üç bin Türk Lirasını geçmeyen malvarlığı davalarına ilişkin kararlar kesindir. Ancak manevi tazminat davalarında verilen kararlara karşı, miktar veya değere bakılmaksızın istinaf yoluna başvurulabilir.

(3) Alacağın bir kısmının dava edilmiş olması durumunda üç bin Türk Liralık kesinlik sınırı alacağın tamamına göre belirlenir.

(4) Alacağın tamamının dava edilmiş olması durumunda, kararda asıl talebinin kabul edilmeyen bölümü üç bin Türk Lirasını geçmeyen taraf, istinaf yoluna başvuramaz.

(5) İlk derece mahkemelerinin diğer kanunlarda temyiz edilebileceği veya haklarında Yargıtaya başvurulabileceği belirtilmiş olup da bölge adliye mahkemelerinin görev alanına giren dava ve işlere ilişkin nihai kararlarına karşı, bölge adliye mahkemelerine başvurulabilir.”,

2- “İhtiyati tedbirin şartları” kenar başlıklı 389. maddesinde;

“(1) Mevcut durumda meydana gelebilecek bir değişme nedeniyle hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşacağından ya da tamamen imkânsız hâle geleceğinden veya gecikme sebebiyle bir sakıncanın yahut ciddi bir zararın doğacağından endişe edilmesi hâllerinde, uyuşmazlık konusu hakkında ihtiyati tedbir kararı verilebilir.

(2) Birinci fıkra hükmü niteliğine uygun düştüğü ölçüde çekişmesiz yargı işlerinde de uygulanır.”,

3- “İhtiyati tedbir kararına karşı itiraz” kenar başlıklı 394. maddesinde;

“(1) Karşı taraf dinlenmeden verilmiş olan ihtiyati tedbir kararlarına itiraz edilebilir. Aksine karar verilmedikçe, itiraz icrayı durdurmaz.

(2) İhtiyati tedbirin uygulanması sırasında karşı taraf hazır bulunuyorsa, tedbirin uygulanmasından itibaren; hazır bulunmuyorsa tedbirin uygulanmasına ilişkin tutanağın tebliğinden itibaren bir hafta içinde, ihtiyati tedbirin şartlarına, mahkemenin yetkisine ve teminata ilişkin olarak, kararı veren mahkemeye itiraz edebilir. Esas hakkında dava açıldıktan sonra, itiraz hakkında, bu davaya bakan mahkemece karar verilir.

(3) İhtiyati tedbir kararının uygulanması sebebiyle menfaati açıkça ihlal edilen üçüncü kişiler de ihtiyati tedbiri öğrenmelerinden itibaren bir hafta içinde ihtiyati tedbirin şartlarına ve teminata itiraz edebilirler.

(4) İtiraz dilekçeyle yapılır. İtiraz eden, itiraz sebeplerini açıkça göstermek ve itirazının dayanağı olan tüm delilleri dilekçesine eklemek zorundadır. Mahkeme, ilgilileri dinlemek üzere davet eder; gelmedikleri takdirde dosya üzerinden inceleme yaparak kararını verir. İtiraz üzerine mahkeme, tedbir kararını değiştirebilir veya kaldırabilir.

(5) İtiraz hakkında verilen karara karşı, kanun yoluna başvurulabilir. Bu başvuru öncelikle incelenir ve kesin olarak karara bağlanır. Kanun yoluna başvurulmuş olması, tedbirin uygulanmasını durdurmaz.”,

D) 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun,

Mirasın geçmesinin sonuçları ve koruma önlemleriyle ilgili 589. maddesinde;

“Mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hâkimi, istem üzerine veya re'sen tereke mallarının korunması ve hak sahiplerine geçmesini sağlamak üzere gerekli olan bütün önlemleri alır.

Bu önlemler, özellikle kanunda belirtilen hâllerde terekede bulunan mal ve hakların yazımına, terekenin mühürlenmesine, terekenin resmen yönetilmesine ve vasiyetnamelerin açılmasına ilişkindir.

Önlemlerle ilgili giderler, ileride terekeden alınmak üzere, başvuran kişi tarafından; önleme hâkimin re'sen karar verdiği hâllerde Devlet tarafından karşılanır.

Mirasbırakan, yerleşim yerinden başka bir yerde ölmüş ise, o yerin sulh hâkimi bu ölümü yerleşim yeri sulh hâkimine gecikmeksizin bildirir ve mirasbırakanın ölüm yerinde bulunan mallarının korunması için gerekli önlemleri alarak bununla ilgili dosyayı ve varsa vasiyetnameyi yerleşim yeri sulh hakimine gönderir.”,

E) Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzüğü'nün, mirasta koruma önlemleriyle ilgili 32. maddesinde;

“Miras, miras bırakanın ölümüyle malvarlığının tamamı için miras bırakanın yerleşim yerinde açılır.

Miras bırakanın yerleşim yeri sulh hakimi, istem üzerine veya re'sen tereke mallarının korunması ve hak sahiplerine geçmesini sağlamak üzere Türk Medeni Kanununun 589 uncu maddesinde öngörülen gerekli bütün önlemleri alır.

Önlemleri gerektiren durumların ortadan kalkması üzerine, sulh hakimi, önlemlere son vererek terekeyi hak sahiplerine teslim eder.”,

Hükümlerine yer verilmiştir.

III- GÖRÜŞ AYKIRILIĞININ GİDERİLMESİ İSTENİLEN KARARLAR

1- İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 14. Hukuk Dairesinin 2018/2048 Esas ve 2020/1440 Karar sayılı kararı :

Özetle;

589 uncu ve devamı maddelerinde yer olan “koruma önlemi”, ölüm tarihi itibarıyla terekeyi oluşturan unsurları belirlemek, böylece olası ihtilaflarda başvuru kaynağı oluşturmak, bu sayede terekenin içeriği ile ilgili ölüm anındaki durumu öğrenme imkanını elde etmeye yönelik olarak terekede bulunan mal ve hakların tespitine ilişkindir. Koruma önlemi olarak terekenin tespiti işlemi kural olarak bir süreye bağlı

olmayıp, bu önlemin alınması olanaksız veya yararsız hale gelmedikçe veya tereke paylaşılmadığı sürece istenebilir. Çünkü, koruma önlemi olarak terekenin tespiti işleminin maddi hukuk bakımından haklara ve borçlara bir etkisi bulunmamaktadır. Bu işlem, tespiti yapılan malvarlığı unsurlarının terekeye ait olduğu, tespit edilmeyenlerin de terekeye ait olmadığına delil teşkil etmez. Mirasçılarının, tespit olunanlara "onay" vermeleri veya benimsemeleri, onları tespiti yapılmamış olan borçlara ilişkin sorumluluktan kurtarmayacağı gibi, tespit edilmemiş olan tereke alacakları için de talepte bulunamayacakları anlamına gelmez. Yasanın 590/3. maddesindeki bir aylık süre aşılmış olsa dahi, koruma önlemi olarak terekenin tespiti ve yazımı işlemi, olanaksız veya yararsız hale gelmedikçe, terekenin paylaşılmasına kadar talep edilebilir.

Mahkemece; resmi kurumlardan mirasbırakanın taşınır ve taşınmaz malvarlığına ilişkin bilgi istenmek, tereke mallarını zilyetliğinde bulunduran veya mirasbırakana borcu olan mirasçılarının mirasbırakanın mali durumu ile ilgili bilgi vermekle yükümlü oldukları hatırlatılarak bu hususta mirasçılardan bilgi alınmak suretiyle "Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzüğü" 33. maddesi gereğince; ölüm anı itibarıyla terekedeki (taşınır veya taşınmaz) mal ve hakların tespit edilmesi gerekir, şeklindeki kararıyla istinaf kanun yolunu kabul etmiştir.

2- Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesinin 2019/1972 Esas ve 2020/602 Karar sayılı kararı:

Özetle;

Koruma önlemi olarak terekenin tespiti işleminin maddi hukuk bakımından haklara ve borçlara bir etkisi bulunmamaktadır.

Bundan ayrı, 6100 sayılı HMK'nun 341'inci maddesinin 1'inci fıkrasında ilk derece mahkemelerinden verilen nihai kararlar ile ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz taleplerinin reddi ve bu taleplerin kabulü hâlinde, itiraz üzerine verilecek kararlara karşı istinaf yoluna başvurulabileceği düzenlenmiştir.

HMK'nun onuncu kısmının birinci bölümünde düzenlenen ihtiyati tedbir müessesesi 389. madde başlığında "geçici hukuki korumalar" olarak vasıflandırılmış ve aynı maddenin 1. fıkrasında; "mevcut durumda meydana gelebilecek bir değişme nedeniyle hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşacağından ya da tamamen imkansız hale geleceğinden veya gecikme sebebiyle bir sakıncanın yahut ciddi bir zararın doğacağından endişe edilmesi hallerinde, uyuşmazlık konusu hakkında ihtiyati tedbir kararı verilebilir" şeklinde şartları belirtildikten sonra takip eden maddelerde bu konudaki talep, verilecek karar ve içereceği hususlar, teminat, kararın uygulanması gibi sair hususlarda yapılması gerekli usul ve prosedür açıklanmıştır.

4721 sayılı TMK'nun Miras Hukuku başlıklı 3. kitabının mirasın geçmesi başlıklı 2. kısmının 2. bölümü mirasın geçmesinin sonuçları başlığını taşınmakta olup, 1. ayırım ise "koruma önlemleri" başlığıyla ve 589 maddesiyle devam etmektedir. Madde gerekçesinde ayırım başlığının "ihtiyati tedbirler" yerine İsviçre Medeni Kanununun 551 maddesine uygun olarak "koruma önlemleri" şeklinde değiştirildiği ifade edilmiştir.

TMK nun 589. maddesinde "Mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hakimi, istem üzerine veya re'sen tereke mallarının korunması ve hak sahiplerine geçmesini sağlamak üzere gerekli olan bütün önlemleri alır" düzenlemesi yapılmıştır. Bu önlemler 589/2 vd. maddelerinde sayılan Türk Medeni Kanununda sayılan önlemler olabileceği gibi, terekenin ölüm anındaki halleri ile intikallerini sağlayacak, tereke ve mirasçılar ile alacaklılar lehine ve menfaatlerine uygun olan her türlü önlem olabilir. Buna göre, kural olarak terekenin tespitine ilişkin bir davada bu kapsamda verilen ara kararlar davanın mahiyeti gereğince verilmiş olup, talebin TMK'nun 589 maddesi kapsamında terekenin tespitinden ibaret olması halinde, aksi de belirtilmedikçe HMK'nun 389 vd. maddeleri gereğince verilmiş ihtiyati tedbir niteliğinde olduğu kabul edilemez.

Az yukarıda izah edildiği üzere, geçici hukuki korumalar başlığında HMK'nun 389 vd. maddelerinde

düzenlenen ihtiyati tedbir ile koruma önlemleri başlığında düzenlenen TMK.nun 589 vd. maddelerinde düzenlenen tereke tespitine ilişkin hükümler ve HMK'nun 341/1 maddesinde hüküm altına alınan istinaf yoluna başvurulabilen kararlar birlikte değerlendirildiğinde, kanun koyucunun istinaf yoluna başvurulabilecek kararları açıkça ve ayrıntılı şekilde düzenlemiş olduğu, tüm ara kararlara yönelik kanun yolunun açık bulunmadığı, bu yöndeki iradenin hem kanun yoluna başvurulabilecek tedbir kararlarını açıkça belirterek, hem de bunların dışındaki kararlara karşı kanun yollarına başvurulmasını yasaklayarak düzenlediği anlaşılmaktadır. Kanun koyucunun, tüm ara kararlara karşı kanun yolunu açma gibi bir iradesinin olmadığı, TMK.nun 589 maddesi gerekçesinde de belirtildiği gibi madde başlığının dahi bu iradeye uygun şekilde koruma önlemleri olarak değiştirildiği sabittir.

Somut olayda, istinaf talebine konu ara kararlarının TMK.nun 589 vd.maddeleri kapsamında verildiği, buna göre HMK'nun 389 vd. maddelerinde belirtilen ihtiyati tedbir mahiyetinde ve istinaf kanun yoluna tabi olmadığı anlaşılmaktadır.

Açıklanan nedenle, mahkemenin istinaf edilen kararının tereke koruma tedbiri niteliğinde olup, nihai hüküm olmadığından davacı tarafın istinaf kanun yolu başvuru dilekçesinin 6100 sayılı HMK'nun 341/2.maddesi gereğince reddine şeklinde hüküm kurulmuştur.

IV- GÖRÜŞ VE GEREKÇE

Hak ihlali ile karşı karşıya kalan yahut hak ihlaline uğrama tehlikesi bulunan herkes, mahkemeden hukuki koruma (himaye) talep etme hakkına sahiptir. Bu hak esasen Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (AİHS) “adil yargılanma hakkı” başlıklı 6. maddesinin 1. fıkrasının ilk cümlesinde “Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, kamuya açık olarak ve makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir.” ifadesi ile uluslararası anlamda tanımlanmaktadır. Ayrıca 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının (AY) “Hak arama hürriyeti” başlıklı 36. maddesinin 1. fıkrasında “Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.” denilerek, hakkının ihlal edildiği düşüncesinde olan herkesin (davacı veya davalı olmasına bakılmaksızın) hukuki himaye istemek hakkına sahip olduğu belirtilmiştir.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 531. maddesinin ayrım başlığı ihtiyati tedbirler olarak yazılı iken, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununda bu maddeyi karşılayan 589. maddesinde ayrım başlığı koruma önlemleri şeklinde değiştirilmiştir.

Geçici hukuki koruma ile ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kavramları birbirinden ayrı kavramlardır. Geçici hukuki koruma daha genel ve üst kavram olarak kabul edilirken, ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz geçici hukuki korumanın birer türü olarak kabul edilmelidir. Gerek ihtiyati tedbir, gerekse ihtiyati haciz hukukumuzda geçici hukuki korumalar olarak düzenlenmiştir.

Yargıtay birçok kararında Türk Medeni Kanununun 589. maddesindeki koruma önlemlerini tedbir olarak görmüştür.

21/02/2014 tarihli Yargıtay İçtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulu kararında da belirtildiği üzere, Anayasanın 36. maddesi ile hak arama hürriyeti kapsamında herkese tanınmış olan temel hukuki koruma ve korunma yöntemleri hak arama hürriyetinin en etkin unsuru ve ayrılmaz parçası olarak tanımlanmıştır.

Türk Medeni Kanununun 589. maddesinde düzenlenen koruma önlemlerinin, Hukuk Muhakemeleri Kanununun 10. kısmındaki geçici hukuki korumalar niteliğinde görülmesi gerekmektedir.

6100 sayılı Kanunun 7251 sayılı yasa ile değişik 341. maddesine göre, nihai kararlar, ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz taleplerinin reddi kararları; karşı tarafın yüzüne karşı verilen ihtiyati tedbir ve ihtiyati

haciz kararları; karşı tarafın yokluğunda verilen ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararlarına karşı yapılan itiraz üzerine veriler kararlara karşı istinaf yoluna başvurulabilir. Bölge Adliye Mahkemesinin bu konuda vereceği karar kesindir. (HMK 362/1-f)

SONUÇ: Yukarıda yapılan açıklamalar nedeniyle Türk Medeni Kanununun 589. maddesinde yazılı tereke mallarının korunması ve hak sahiplerine geçmesini sağlamak üzere miras bırakanın yerleşim yeri sulh hakiminin alması gerekli bütün önlemlere ilişkin kararların 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 341. maddesinin 1. fıkrası gereğince istinaf kanun yolunun açık olacağı değerlendirilerek, İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 14. Hukuk Dairesi ile Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi kararları arasındaki uyuşmazlığın bu şekilde giderilmesine, 08/11/2021 tarihinde oy birliği ile karar verildi.